

Nr 72.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt änkan efter en deltagare i Vegaexpeditionen; given Stockholms slott den 8 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför följande:

Understödat
änkan efter
en deltagare i
Vegaexpedi-
tionen.

»Såsom en gärd av det erkännande, varmed svenska folket hyllade för-
tjänsten av ett stort och lyckligen utfört värv» anvisade 1880 års riksdag i
anledning av inom riksdagen väckta förslag om nationalbelöningar åt del-
tagarna i den med ångaren Vega fullbordade kringseglingen av Asien åt
professorn A. E. Nordenskiöld och kaptenen i kungl. flottan sedermera ami-
ralen A. A. L. Palander af Vega ett årligt anslag av 4,000 kronor för dem

vardera att från och med år 1881 under deras återstående livstid utgå från allmänna indragningsstaten, utan att dessa anslag finge tagas i beräkning vid frågan om den pension, vartill de eljest kunde vara eller bliva berättigade, varjämte riksdagen ställde till Kungl. Maj:ts förfogande på extra stat för år 1881 ett belopp av 50,000 kronor, att av Kungl. Maj:t användas till lämpliga belöningar åt övriga deltagare i förevarande forskningsfärd; och hade riksdagen vid bestämmande av sistnämnda belopp, därvid det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att tilldela vederbörande belöningar i den form, Kungl. Maj:t kunde pröva lämplig, antagit, att dymedelst icke någon belöning borde komma att i värde understiga 1,000 kronor, vilket belopp syntes vara tillräckligt för anskaffande åt män av besättningen å Vega av ett eget hem för deras ålderdom, vilket enligt riksdagens mening vore den »säkerligen mest kärkomna belöningen för deras ansträngningar och umbäranden».

I Vegafärden deltog dåvarande timmermannen vid flottan Sven Andersson. Från ovannämnda av riksdagen anslagna belopp å 50,000 kronor tillerkändes genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 maj 1880 Andersson en belöning av 1,000 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har nu styrelsen för svenska sällskapet för antropologi och geografi efter framställning av Anderssons änka Maria Helena Andersson, född Petersdotter, anhållit om beredande av skäligen avpassad pension åt henne.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att änkan Andersson är född den 1 januari 1851 och sedan den 22 juli 1928 änka efter timmermannen Andersson, att hon icke år 1928 var taxerad vare sig till bevillning eller inkomst- och förmögenhetsskatt samt att hennes ekonomiska ställning är sådan, att hon på gamla dagar väl kan behöva något understöd.

I ärendet har statskontoret den 23 januari 1929 avgivit utlåtande och därvid anfört:

I anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 136, punkt 12, gjorda framställning om understöd åt två änkor efter deltagare i Vegaexpeditionen beviljade 1925 års riksdag bland annat understöd å 500 kronor åt båtsmannen Per Magnus Jansson Lustigs änka Stina Maria Jansson, född Andersdotter. Ett motsvarande nyreglerat understöd utgör omkring 600 kronor. På grund härav och då i förevarande fall synes böra beredas en förmån svarande mot vad som beviljades förenämnda båtsmansänka, hemställer statskontoret, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att timmermannen Sven Anderssons änka Maria Helena Andersson, född Petersdotter, må från och med den 1 augusti 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd till belopp av 600 kronor.

Riksdagens avsikt med den nationalbelöning, som tillerkändes deltagarna i Vegaexpeditionen, synes främst hava varit att bereda dem en tryggad ålderdom. Av handlingarna i nu föreliggande ärende framgår, att änkan

Departement-
schefen.

efter en av deltagarna i expeditionen befinner sig i knappa ekonomiska villkor, vilket föranlett vederbörande att hos det allmänna för henne söka bistånd. Då riksdagen redan tidigare behjärtat behov av understöd för änkor till deltagarna i Vegaexpeditionen, synes det mig skäligt att jämväl i nu förevarande fall ifrågasätta ett understöd av statsmedel. I likhet med vad i framställningar till 1921 års riksdag om pension åt amiralen Palanders änka samt till 1925 års riksdag om pensioner till kommandörkaptenen Brusewitz' änka och båtsmannen Lustigs änka från då föredragande departementschefens sida framhölls, torde förevarande fråga icke böra bedömas efter sedvanliga grunder för beräkning av änkepension utan snarare betraktas ur den synpunkten, att avsikten med den av 1880 års riksdag beslutade nationalbelöningen bör säkerställas. Mot det av statskontoret föreslagna beloppet, 600 kronor, har jag ingen erinran att göra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att förre timmermannen Sven Anderssons änka Maria Helena Andersson, född Petersdotter, må från och med den 1 augusti 1928 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

Vad departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Enar Sahlin.